

VIGILÀNCIA DE LA SALUT, PERQUÈ LA MEVA SALUT ÉS EL MEU DRET

El marc legal que empara la vigilància de la salut ve reflectit a l'article 22 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals (LPRL): "L'empresari ha de garantir als treballadors al seu servei la vigilància periòdica del seu estat de salut segons els riscos inherents al treball".

La vigilància de la salut (VS) és un dels instruments que utilitza la **medicina del treball**, per **prevenir, controlar** i fer el **seguiment continu** de la **repercussió de les condicions de treball sobre la salut de les persones treballadores**.

La vigilància de la salut no té, per tant, sentit com a instrument aïllat de prevenció: ha d'**integrar-se en el pla de prevenció** global de l'empresa, i és una disciplina que ha d'**interactuar i coordinar-se** amb la resta de les disciplines de Seguretat en el Treball, Higiene Industrial i Ergonomia i psicopsicologia aplicada.

A. Metodologia de la vigilància de la salut

La metodologia de la vigilància de la salut, per a la seva correcta implantació, ha de consistir en les següents etapes o fases:

1. Determinació d'uns **objectius** (tant individuals com col·lectius).

Individuals:

- La **detecció precoç**, a través una observació sistemàtica i continuada, de les repercussions de les condicions de treball sobre la salut de la persona treballadora.
- La **identificació** dels **treballadors i treballadores especialment sensibles** a certs riscos.
- L'**adaptació** de la tasca o tasques a l'individu.

Col·lectius:

- **Valorar l'estat de salut** de l'empresa. Estudiar la relació entre malalties del col·lectiu de persones treballadores i condicions de treball (mitjançant tècniques epidemiològiques). Això ens permet elaborar un diagnòstic de la situació i alertar sobre la

detecció de nous factors de risc.

- **Incorporar** al pla de prevenció les mesures sorgides de l'estudi de les troballes detectades en la vigilància de la salut. Establir unes **prioritats d'actuació** d'aquestes mesures.
- **Avaluar** les mesures preventives planificades i l'**eficàcia del pla de prevenció** de riscos laborals a través de l'evolució de l'estat de salut del col·lectiu de persones treballadores. Comprovar que aquestes mesures implantades són efectives, mitjançant l'evolució de l'estat de salut del col·lectiu.

2. Determinació d'activitats: **Pla de Vigilància de la Salut**.

- **Anàlisi dels riscos per llocs de treball:** recopilar tota la informació necessària que em permeti aconseguir els objectius definits. Revisió conjunta amb el/s responsable/s de prevenció de l'avaluació de riscos.
- **Elaboració del Pla de Vigilància de la Salut:** consisteix en l'elecció dels protocols específics aplicables i la planificació de la realització d'exàmens de la salut o reconeixements mèdics.
- **Implantació del Pla de Vigilància de la Salut:** oferiment de la realització d'exàmens de la salut o reconeixements mèdics a tota la plantilla (inicials,

periòdics o de tornada al treball després d'una baixa de llarga durada), execució d'aquests i emissió d'informe de resultats a cada persona treballadora i informe d'aptitud (amb mesures proposades, si escau) a l'empresa.

- **Gestió integral de la salut:** a través d'estudis i informació d'accidents de treball o malalties professionals que s'hagin esdevingut a l'empresa. Estudis epidemiològics de les relacions entre les exposicions i els danys per proposar les mesures preventives necessàries. Promoció de la salut en l'entorn laboral a través d'actuacions divulgatives.
- **Formació a les persones treballadores:** sobre primers auxilis, promoció d'hàbits saludables, etc.
- **Elaboració d'una memòria anual:** document en què es recopilen totes les actuacions desenvolupades, duent a terme una elaboració de conclusions i recomanacions.

3. **Valoració de l'eficàcia** del Pla de Vigilància de la Salut amb relació als objectius marcats inicialment, avaluant l'impacte del pla executat i fent propostes de millora si els objectius no s'han aconseguit.

L'article 22.6 de l'LPRL i l'article 37.3 del Reglament dels Serveis de Prevenció 39/1997 de 17 de gener (RSPRL), establir que totes aquestes actuacions les ha de dur a terme sempre personal sanitari amb competència tècnica, formació i capacitat acredita-

da conforme a la normativa vigent, és a dir, metges especialistes en Medicina del Treball o diplomats en Medicina d'Empresa i infermers especialistes en Infermeria del Treball o diplomats en Infermeria d'Empresa.

B. Funcions de la Vigilància de la Salut

El Reglament dels serveis de prevenció (RSPRL), a l'article 37, marca de forma clara quines són les funcions de vigilància i control de la salut de les persones treballadores que ha de desenvolupar personal sanitari d'aquests serveis.

Aquestes són:

1. La realització dels **exàmens de la salut dels treballadors i treballadores**, dels quals s'inclouen tres categories:
 - **Inicial:** : després de la incorporació al treball o després de l'assignació de tasques específiques amb nous riscos per a la salut.
 - A **interval·ls periòdics:** per treballar amb determinats productes o en determinades condicions regulades per una legislació específica que així ho exigeixi o segons riscos determinats per l'avaluació de riscos.
 - **Després d'una absència perllongada** per motius de salut.

No s'ha d'oblidar una quarta categoria d'examen de salut: el **reconeixement previ**. Malgrat que no es consigna en el Reglament dels serveis de prevenció, sí que apareix en certes normes específiques (com la d'agents biològics, cancerígens o pantalles) i continua totalment vigent per a la vigilància de la salut en l'àmbit de les malalties professionals i per a l'avaluació de la salut dels treballadors nocturns. S'ha d'afegir que el reconeixement previ és obligatori si es considera imprescindible per avaluar els efectes de les condicions de treball o per verificar l'adequació del treballador al seu lloc de treball o funció.

Amb la finalitat que l'empresa pugui informar tota la plantilla i oferir-li els exàmens de la salut o reconei-

xements mèdics, **ha de registrar un document** en què cada persona deixi constància del seu consentiment o renúncia.

Perquè la vigilància de la salut pugui complir aquesta comesa, és important que l'**empresari comuniqui** al seu servei de prevenció: noves incorporacions a la plantilla, canvis de llocs de treball o de tasques diferents que impliquin exposició a nous riscos, presència de menors d'edat o de dones en estat de gestació, coneixement de presència de persones especialment sensibles o incorporacions de persones treballadores després d'un període d'incapacitat temporal de llarga durada.

Els exàmens de salut han d'estar sotmesos a **protocols mèdics específics** editats pel Ministeri de Sanitat, o **altres mitjans existents** pel que fa als

factors de risc als quals estigui exposada la plantilla, sempre tenint en compte la perspectiva de gènere i vetllant per la protecció de persones treballadores especialment sensibles.

- 2. L'estudi de les malalties** que es produeixen entre les persones treballadores i les absències del treball per motius de salut, únicament per tal de poder identificar qualsevol relació entre la causa de malaltia o d'absència i els riscos per a la salut que puguin presentar-se en els llocs de treball.
- 3. L'anàlisi, amb criteris epidemiològics, dels resultats** de la vigilància de la salut de les persones treballadores i de l'avaluació dels riscos, amb la finalitat de determinar, en col·laboració amb la resta dels components del servei, la seva possible etiologia laboral i proposar les possibles mesures preventives.
- 4. L'actuació en cas d'emergència.**
- 5. L'Estudi i valoració de riscos** que puguin afectar les treballadores en situació d'embaràs o part recent i aquelles persones treballadores que el Reglament anomena "**especialment sensibles**".

Totes actuacions que engloben el Pla de Vigilància de la Salut han de complir l'article 18 de l'LPRL i respectar els principis relatius a la informació, consulta i participació de les persones treballadores o dels seus representants.

Font: NTP 471: La vigilància de la salut en la normativa de prevenció de riscos laborals. Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball (INSST)